

MARE IZ EASTTOWNA

VERONIKA ZAKONJŠEK

Travme materinstva

Ko je sredi aprila ameriška mreža HBO javnosti predstavila detektivsko miniserijo **Mare iz Easttowna** (Mare of Easttown, 2021, Craig Zobel), ki s pilotno epizodo vzpostavi že vsem znano »whodunnit« premiso, se je ta s svojo trmoglavo, impulzivno, cinično, trdoživo, a pod oklepom površja predvsem utrujeno, žalujočo in empatično preiskovalko umorov nemudoma postavila ob bok prelomnim serijam, kot so **The Killing** (Forbrydelsen, 2007–2012), **Skrivnost jezera** (Top of the Lake, 2013–2017) in **Broadchurch** (2013–2017). A serija, v kateri vselej izjemna Kate Winslet v eni svojih najboljših vlog s prepričljivim ugrizom v pensilvanski naglas, ta lingvistično najbolj kompleksen in težko imitiran ameriški dialekt, z mojstrsko preciznostjo in posluhom za jezik (do)končno preseže svoje britanske korenine, kmalu preraste žanrske okvire. *Mare iz Easttowna* razreševanje umora najstniške matere samohranilke Erin McMenamini ter nerazrešena izginotja mladih lokalnih narkomank tako kmalu postavi na »stranski« tir, v ospredje pa postavi temi žalovanja in različnih variacij družinskih travm, konfliktov in bolečin, v katerih osrednjo vlogo odigrajo prav požrtvovalne, zaščitniške in bojevite, pa tudi negotove, jezne, (ne)usmiljene in človeško nepopolne matere. Matere, ki kljub pogosto dobrim namenom povzročajo krivice in delajo napake; sprejemajo napačne odločitve,

projicirajo svoje travme in strahove ter jih prenašajo na otroke. V brezpogojni ljubezni do slednjih pogosto zaobidejo svoje moralne vrednote ter jim neomajno stojijo ob strani, tudi ko kradejo, se drogirajo, izživljajo nad vrstniki, ali pa v tragični nesreči, ki začne in sklene ta razburkan 7-epizodni čustveni vrtiljak, z nehotenim strelom povzročijo smrt.

Materinstvo, še zmeraj zmotno dojemano kot nekaj ženski naravnega in instinktivnega, je »poslanstvo«, ki je ob nemogočih družbenih standardih – zlasti v sodobnem svetu nasilja, duševnih bolezni ter z lahkoto dostopnih drog in orožja – že v startu obsojeno na neuspeh. Kaj sploh pomeni biti dobra mati? In ali je v majhnem mestecu Easttown ameriške zvezne države Pensilvanija, kjer tudi svetovna pandemija ni prekinila pogosto smrtonosnega dotoka in (u)porabe opioidov, otroke sploh mogoče (pre)usmeriti na prave tire ter jih obvarovati pred pogosto hipnimi, a usodnimi napačnimi odločitvami? Easttown je nasičen z materami, ki se trudijo po najboljših močeh, a jim zaradi socialne in ekonomske prikrajšanosti, zgodovine odvisnosti, nasilnih staršev ter odsotnih ali kronično nezvestih partnerjev vsakič znova spodleti, da bi svojim otrokom omogočile boljše življenjske pogoje. Mlada Erin, katere v gozd odvrženo truplo zaključijo pilotno epizodo, tako denar za operacijo enoletnega sina, ki bi mu rešila sluh, začne iskati v prostituciji. Mati Marinega štiriletnega vnuka rešitev za ponovni prevzem skrbništva nad svojim otrokom išče v zdravljenju odvisnosti, a je s pretrganimi družinskimi in socialnimi vezmi ob delu na dve izmeni vnaprej obsojena na neuspeh. Marini edini prijateljici Lori pa je v pretresljivem zaključku sezone odvezet še ne polno adolescentni sin, ki ga v nezaslišan zločin požene obup ob očetovi incestni aferi.

Mare Sheehan je predana, zavzeta ter vselej (pre)okupirana policijska preiskovalka, ki z begom v težke in čustveno izžemajoče kriminalne primere svojega mesteca zakriva

družinsko travmo, v kateri sta ji bili v boju z bipolarno motnjo in manično depresijo odvzeti kar dve ključni osebi: oče in sin. Kot mati, hči, po pokojnem sinu pa tudi babica, s sabo tako ves čas nosi neskončno breme ženske, ki je nepopolna in zato v očeh someščanov za vedno stigmatizirana: ženske, ki ni razumela bolezni svojega otroka; ki se ga je bala; ki ni razumela njegove stiske, zaznala znakov samomorilnosti ali preprečila, da bi ga obešenega na podstrešju ne našla njena mlajša hči. Breme »slabe« matere, ki ga Mare prenaša na svojih usločenih plečih in v agoniji pomirja z intenzivnim kajenjem elektronske cigarete, se v mestu, kjer se malodane vsi, ki si niso v sorodu, vsaj poznajo, jasno (za)čuti v zaničljivih diskreditacijah njenega robustnega značaja. Ko na policijski postaji zaslišuje eno prvih osumljenk primera, sošolko svoje hčerke Siobhan, ji ta z zajedljivim gnevom nemudoma pljune v obraz: »Nič čudnega, da se ti je sin ubil.« Kate Winslet uspe z Mare doseči tudi popolno fizično preobrazbo »tipične« protagonistke srednjih let, ki je (vsaj v seriji ameriške produkcije) tokrat malodane prvič videti naravna, zgubana, z nepopolno, svetlečo kožo ter mastnimi lasmi in narastkom. Kot ženska, ki ima obline in nekaj odvečnih kilogramov, skladnih z njeno dieto basanja s hitro hrano med patuljiranjem v avtu ter pitjem skoraj izključno kave in piva.

Serija, ki se nedvomno ponaša s premišljenimi, kompleksnimi in izdelanimi liki, med katerimi gre kot enega bolj simpatičnih izpostaviti predvsem Marino pikro, zadirčno, a hkrati neprecenljivo komično in glede odrasle hčere pogosto preveč radovedno mater, ki jo odlično portretira Jean Smart, pa na trenutke vendarle podleže preveč nasičenim in razvejanim stranskim zgodbam, med katerimi nekatere izzvenijo neizkoriščeno, če ne že neposrečeno. Eden takšnih primerov je vsekakor nekoliko jalov razplet primera o izginulih odvisnicah, ki v zgodbo – sicer nasičeno z daljnimi in bližnjimi sorodniki, prijatelji in znanci – kot ugrabitelja iz zraka

povleče popolnega neznanca. A *Mare iz Easttowna* kljub temu predvsem inovativno presega okove utečene žanrske kriminalke: bolj kot »whodunnit« detektivka se vzpostavlja kot večplastna karakterna študija Mare in njenega procesa žalovanja, ki je tih, otožen, nevpadljiv in pogosto zakrinkan v njen cinizem, robustno telesno govorico, verbalno odrezavost ter impulzivne, nespametne poteze, zaradi katerih v nekem ključnem trenutku izgubi policijsko značko. Ne nazadnje pa serija, osredotočena na mikrokozmos tega odročnega, za namene snemanja povsem na novo konstruiranega mesteca, subtilno prikaže, kako so družinske travme in nasilje vselej prepleteni s travmo skupnosti, ki se z novimi generacijami le podaljšuje in pogloblja, s čimer se delo pomembno odmika od ameriške individualistične mentalitete ter vanjo zavitega kriminalnega žanra.

PODZEMNA ŽELEZNICA

MUANIS SINANOVIĆ

Zgodba o Ameriki

Letošnja miniserija **Podzemna železnica** (Underground Railroad, 2021, Barry Jenkins), razdeljena na deset večinoma enournih delov, ima močan avtorski pečat. Ob gledanju kaj kmalu postane jasno, da za njo stoji pisateljski um, tudi če nimamo informacije o avtorju scenarija. In res, nadaljevanje je narejena po romanu Colsona Whiteheada, ki je prejel Pulitzerjevo nagrado.

To se odraža v izjemnem prepletanju zgodovinskih dejstev ter fantazije in načina, na katerega se zgodovinske okoliščine vpisujejo v psihologijo likov. Če je za velike romane kaj značilno, je ravno to: zmožnost prikazati socialnopolitične okoliščine nekega obdobja skozi unikatno zavest svojih likov.

Zgodba govori o sužnji Corey, ki se s partnerjem Ceasarjem odloči zbežati s plantaže na jugu. V bližini naj bi se skrivalo postajališče podzemne železnice, ki vodi v zvezne države, kjer je suženstvo ukinjeno. Gre za aluzijo na dejansko obstoječo »podzemno železnico«, kar je bila metafora za mrežo varnih hiš in posameznikov, ki so sužnjem pomagali pri prebegih.

Kmalu se izkaže, da sta osrednja protagonista dva: ne Corey in Ceasar, temveč Corey in Arnold, lovec na sužnje,